

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 288/2020 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen Huoltovarmuuskeskuksen suojaintilauksesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Timo Heinosen /kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 288/2020 vp:

Onko HVK:n tekemä tilaus vastannut Marinin hallituksen ja ministeriön antamaa ohjeistusta,

kenen vastuulla suojava-rushankinnat ovat olleet Marinin hallituksessa,

millaisia suojaimia ja millaisilla kriteereillä HVK on tilannut,

miten ensimmäinen Suomeen saapunut erä on vastannut tätä tilausta,

miksi ja millä perusteilla on päädytty kyseisiin julkisuudessa olleisiin yhteistyökumppaneihin,

eikö tarjoajien joukossa ollut yhtään asianmukaisesti velvoitteensa hoitanutta ja kyseisellä ajalla referenssejä omaavaa yritystä,

miksi yrittäjien ja yritysten taustoja ei ole tarkistettu asianmukaisin tavoin,

mitä HVK vastauksen kohta "ei ole ollut operatiivisia edellytyksiä toimeenpanna suojava-rushankintoja ministeriöltä tulleiden pyyntöjen mukaisesti" tarkoittaa ja mihin konkreettiseen ja minkä ministeriön pyyntöön tässä viitataan ja

onko syytä epäillä HVK:ssa tapahtuneen aiemminkin hankintoja, joissa ei olisi noudatettu hyvien ja julkisten hankintojen kriteereitä?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Valtioneuvoston työnjaon mukaisesti työministeri vastaa siitä, että Huoltovarmuuskeskuksen ohjaaminen ja valvonta on asianmukaisesti järjestetty. Huoltovarmuuskeskuksen operatiivisesta toiminnasta, kuten hankintatoimesta, ministeri ei vastaa, eikä ministeriö tai ministeri tee yksittäisiä asioita koskevia päätöksiä. Huoltovarmuuskeskuksen johtamisesta vastaavat sen hallitus ja toimi-

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 288/2020 vp

tusjohtaja. Huoltovarmuuskeskuksen toiminnassa havaittuihin puutteisiin on kiinnitetty asianmukainen huomio välittömästi niiden tultua ministeriön tietoon, ja korjaavat toimenpiteet on suoritettu ministeriön ohjaus- ja valvontavallan puitteissa.

Työ- ja elinkeinoministeriössä työministeri vastaa huoltovarmuuteen liittyvistä kysymyksistä. Saatuaan tiedon Huoltovarmuuskeskuksen kauppatoimiin liittyvistä epäselvyyksistä torstaina 9.4.2020 työministeri pyysi välittömästi Huoltovarmuuskeskukselta selvitystä asiasta. Huoltovarmuuskeskuksen hallitus toimitti 14.4.2020 työ- ja elinkeinoministeriölle pyydetyn selvityksen Huoltovarmuuskeskuksen suojainvälinehankinnoista sekä KPMG:n hankinnoista tekemän erillisselvityksen.

Huoltovarmuuskeskuksen toimiva johto ei ole selvityksen mukaan noudattanut hankintalakia ja oli tukipyyntöjä toimeenpannessa poikennut Huoltovarmuuskeskuksen työjärjestyksessä ja taloussäännössä määritellystä ohjeistuksesta toistuvasti ja merkittävästi. Vastapuoliriskejä ei oltu tarkastettu tarvittavassa laajuudessa vallitsevissa poikkeuksellisissa olosuhteissa.

Huoltovarmuuskeskuksen selvityksen perusteella Huoltovarmuuskeskukseen on tullut hyvin lyhyessä ajassa suojainhankintoihin liittyen yhteensä 3000 yhteydenottoa. Huoltovarmuuskeskuksella ei ole ollut prosesseja hallita tällaista määrää yhteydenottoja. Huoltovarmuuskeskuksen resursointia hankintoihin kasvatettiin heti sen jälkeen, kun sosiaali- ja terveysministeriö toimitti määrältään huomattavan pyynnön Huoltovarmuuskeskukselle 24.3.2020. Suojainhankintojen tekeminen Huoltovarmuuskeskuksessa eriytettiin 30.3.2020 omaksi yksiköksi, joka keskittyy sosiaali- ja terveysministeriön tukipyyntöjen mukaisiin hankintoihin. Tämän jälkeen hankintatoimena on edelleen vahvistettu. Hankintayksikköön on saatu lisäresursseja Hanselistä, Säteilyturvakeskuksesta sekä työ- ja elinkeinoministeriöstä.

Huoltovarmuuskeskuksen hallitus on KPMG:n selvityksen perusteella päättänyt useista korjaavista toimenpiteistä. Se on vahvistanut tarkennetun hankintaohjeen koronavirustilanteen hankintoihin. Poikkeusoloissa, jolloin riskit ovat erityisen suuret, tulee hankinnoissa kiinnittää tavanomaisakin enemmän huomiota riskien asianmukaiseen hallintaan ja muun muassa tarjoajien taustaselvityksiin sekä Huoltovarmuuskeskuksen sisäisten prosessien läpinäkyvyyteen. Tähän liittyen vahvistetaan edelleen Huoltovarmuuskeskuksen hankintaprosessia ja -käytäntöjä vastaamaan tilanteen vaatimaa tasoa. Lisäksi Huoltovarmuuskeskuksessa varmistetaan myös, että se tekee kiireellisissä hankinnoissa riittävän vastapuoliriskiselvityksen tarvittavassa laajuudessa.

Huoltovarmuuskeskuksen hallitus on myös päättänyt, että Huoltovarmuuskeskus ostaa välittömästi sisäisen tarkastajan täysipäiväisen palvelun ja ottaa sisäisen tarkastuksen johtajan sisään organisaatioon toistaiseksi.

Suojavarustehankinnoissa ilmenneiden puutteiden takia Huoltovarmuuskeskuksen toimitusjohtaja Tomi Lounema erosi tehtävästään perjantaina 10.4.2020. Huoltovarmuuskeskuksen hallituksen selvitys Huoltovarmuuskeskuksen suojainvälinehankinnoista sekä KPMG:n hankinnoista tekemän erillisselvitys koskivat tukipyyntöjen perusteella tehtyjä kauppoja.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 288/2020 vp

Helsingissä 29.4.2020

Työministeri Tuula Haatainen